

Risk- och sårbarhetsanalys 2019 Tyresö kommun

Beslutsdatum	2019-06-20	Dokumenttyp	Risk- och sårbarhetsanalys
Beslutad av	Kommundirektören	Dokumentägare	Säkerhetschef
Diarienummer	2019/KS 0170	Giltighetstid	2019 - 2022

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Kommunens organisation	4
3	Övergripande beskrivning av geografiska området	5
4	Arbetsprocess och metod	8
5	Samhällsviktig verksamhet	9
6	Identifierade och analyserade risker, sårbarheter samt kritiska beroenden	13
7	Viktiga resurser som kommunen disponerar för att hantera extraordinära händelser	18
8	Samverkan.....	19
9	Sårbarhetsreduktion	19
10	Sammanfattning av risk- och sårbarhetsanalysen	20
11	Översyn	20

1 Inledning

Enligt Lag (2006:54) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och under höjd beredskap ska kommuner och landsting analysera vilka extraordinära händelser som kan inträffa inom kommunens geografiska ansvarsområde samt vilka konsekvenser detta kan innebära för den egna verksamheten. Resultatet av arbetet skall värderas och sammanställas i en risk och sårbarhetsanalys.

I enlighet med 4 § i denna lag avses en extraordinär händelse vara en sådan händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av en kommun eller ett landsting.

En risk- och sårbarhetsanalys bör kunna svara på tre frågor, dessa är:

- Vad kan hända?
- Varför kan det hända och hur ofta?
- Vad blir konsekvensen av händelsen?

Ett av syftena med risk- och sårbarhetsanalyser är att öka medvetenheten och kunskapen hos beslutsfattare och verksamhetsansvariga om vilka hot och risker som finns inom det egna verksamhetsområdet. Ett annat syfte är att få fram underlag för planering och åtgärder som minskar riskerna och sårbarheten i kommunen. Underlaget utgör dessutom en viktig källa till information för kommuninnevånarna, kommunanställda och näringsliv.

Då arbetet med uppbyggnad av civilt försvar har startat kan det finnas en fördel att inom vissa områden beakta ett längre bortfall av samhällsviktig verksamhet på grund av isolering.

Risk- och sårbarhetsanalysen för Tyresö kommun ska lämnas över till länsstyrelsen för att bidra till den regionsomfattande risk- och sårbarhetsanalysen.

Risk- och sårbarhetsanalysen redovisas enligt följande:

- Beskrivning av kommunen och dess geografiska område.
- Beskrivning av arbetsprocess och metod.
- Identifierad samhällsviktig verksamhet inom kommunens geografiska område.
- Identifierade kritiska beroenden för kommunens samhällsviktiga verksamheter.
- Identifierade och analyserade risker för kommunen och kommunens geografiska område.
- Beskrivning av identifierade sårbarheter och brister i krisberedskap inom kommunen och dess geografiska område.
- Behov av åtgärder med anledning av risk- och sårbarhetsanalysens resultat.

2 Kommunens organisation

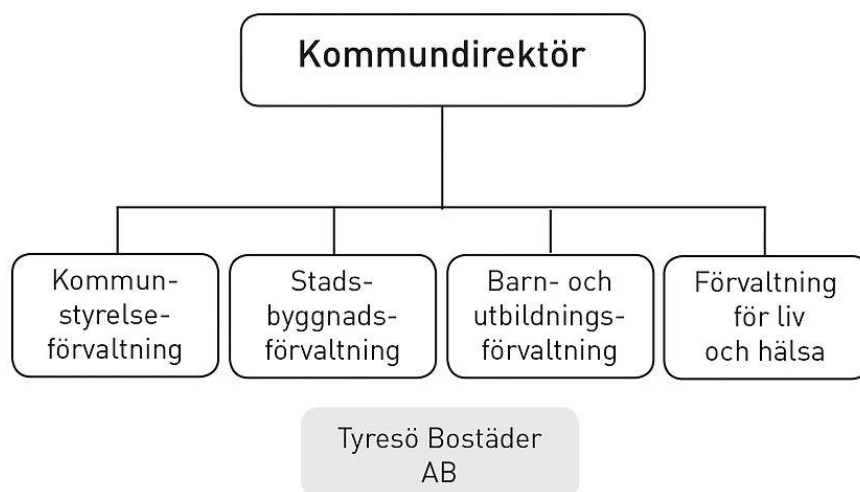
Tyresö kommuns styrprocess syftar till att Tyresöborna ska få största möjliga valuta för skattepengarna samt andra avgifter till kommunen. Politiker och tjänstemän ska ha medborgarnas bästa för ögonen och hålla rätt kvalitet på servicen. Planeringen sker på olika nivåer, långsiktigt i den övergripande kommunplanen och på ett års sikt i nämnd- och enhetsplaner.

Kommunplanen innehåller dels en vision om hur Tyresö ska vara på 20 års sikt och till visionen är tre fokusområden kopplade som bedöms vara strategiskt viktiga områden för att åstadkomma en utveckling i önskad riktning. För varje fokusområde finns strategiska mål formulerade som är en prioritering av vad som är viktigast att åstadkomma under den kommande mandatperioden.

Mål, budget och resultat följs upp och utvärderas kontinuerligt. För att säkerställa långsiktighet och helhetssyn arbetar såväl kommunstyrelse som nämnder och förvaltningar med omvärldsbevakning och analys i början på planeringscykeln. På så sätt täcker den övergripande omvärldsanalysen även aspekter som är väsentliga för enskilda verksamheter. Analyserna omfattar också trender som kan utläsas av utvärderingar, uppföljningar och avvikelserapportering.

Tyresö kommun har cirka 3 000 anställda - de flesta arbetar inom vård, social omsorg, förskola och skola.

Organisationen består av fyra förvaltningar och ett kommunalt bolag.

Kommunstyrelseförvaltningen

Kommunstyrelseförvaltningen leds av kommundirektören och ansvarar för strategiska uppdrag samt serviceuppdrag för kommunstyrelsen, allmänheten och de övriga förvaltningarna.

Stadsbyggnadsförvaltningen

Stadsbyggnadsförvaltningen arbetar med planering av bostäder och infrastruktur samt svarar för nyproduktion av kommunaltekniska anläggningar.

Barn- och utbildningsförvaltningen

Förvaltningen svarar för förskoleverksamhet, familjedaghem, grundskola, fritidshem, fritidsklubbar samt särskola.

Förvaltning för liv och hälsa

Förvaltningen för liv och hälsa arbetar med omsorg, arbetsmarknad, utbildning, fritid och kultur i olika former.

3 Övergripande beskrivning av geografiska området

En tredjedel av Tyresös areal är skyddad som nationalpark respektive naturreservat. Tvärs genom kommunen går Tyresåns sjösystem med ett pärlband av sjöar och åar från Drevviken i väster och till Albysjön och Fatburen i öster. Kustlinjerna och Drevvikens stränder är till stor del bebyggda medan stränderna kring övriga sjöar i kommunen till större del är tillgängliga för allmänheten. Kommunen har i öster en lång kuststräcka mot Östersjön.

Tyresö kommun har drygt 48 000 invånare och i dag finns cirka 18 800 bostäder. Drygt hälften av kommuninneväånarna bor i småhus och bland de som bor i flerfamiljshus bor knappt hälften i hyresrätt och resterande bostadsrätt.

Trollbäcken. I Trollbäcken finns till största delen villor. I områdets lokala centrum, Alléplan finns några restauranger, butiker och bra kommunikationer. I närheten finns även bibliotek och vårdcentral.

Inom området finns fyra grundskolor samt ett antal förskolor. I Trollbäcken finns två äldreboenden- Trollängen och Krusmyntan och enheter för stöd i boendet för personer med olika funktionsnedsättningar.

Tyresö Centrum och Bollmora. Nästan hälften av kommunens invånare bor i Bollmora som har en blandad bebyggelse. Här ligger Tyresö View, ett höghus med 23 våningar som är Södertörns högsta hus. En stadspark ligger i anslutning till höghuset. I Bollmora ligger också Tyresö köpcentrum där även ett bostadshus är inrymt. Norra Tyresö Centrum är ett stort byggprojekt och utbyggnaden av denna nya stadsdel kommer att pågå under lång tid. Redan nu finns ytterligare ett höghus klart med 16 våningar och resten av byggandet delas upp i olika etapper för att säkerställa kvaliteten i varje delområde

I Bollmora finns också Tyresö köpcentrum med biograf och bibliotek, Björkbackens äldrecentrum, äldreboendet Villa Basilika enheter för boendestöd till personer med olika funktionsnedsättningar, brandstation, Södra Lindalens industriområde och Bollmora industriområde. Inom området finns gymnasium, kommunala och enskilda grundskolor samt ett antal förskolor. Inom centrumområdet ligger Krusboda - ett stort område med rad- och atriumhus med närhet till naturreservat.

Tyresö Strand. Precis som namnet anger ligger området utmed havet, Erstaviken, och präglas till stora delar av villaområden som andas nybyggeranda. Här finns även ett småskaligt flerbostadsområde, den så kallade trädgårdsstaden, med radhus, parhus och lägenheter beläget runt områdets hjärta – Strandtorget. Vid torget finns ett bibliotek, en affär och restauranger. Här ligger även några enheter för boendestöd till personer med olika funktionsnedsättningar.

I strandområdet hittar vi Tyresös kulturella vagga – Tyresö Slott och slottspark, Tyresö kyrka och Tyresö bygdegård. Två grundskolor samt ett antal förskolor finns i Strand samt den 18-håliga golfbanan. I Petterboda industriområde ligger kommunens återvinningscentral, olika företag samt bussgarage för Nobina kollektivtrafik.

Östra Tyresö med Brevikshalvön är områden med en blandning av permanent- och fritidshusbebyggelse. Utbyggnad av kommunalt vatten och avlopp pågår i området vilket resulterar i en ständig ökning av antalet permanentboende. I området finns en grundskola med en förskola. I Kalvfjärden och vid Erstaviken finns, utmed Brevikshalvöns stränder, en mängd mindre båthamnar som förvaltas av båtklubbar. I Vissvass finns en stor marina som förvaltas av Trollbäckens Båtsällskap.

Utmed Brakmarsvägen finns två vinteruppläggningsplatser för småbåtar. Uppläggningsplatserna förvaltas av Tyresö Båtklubb och Raksta Båtklubb.

Vägtrafik

Omkring 22 000 Tyresöbor förvärvsarbetar och av dessa är det cirka 6 000 som arbetar inom kommunen. Detta innebär att omkring 15 000 invånare pendlar ut från kommunen till sitt arbete.

En ökande befolkning i Tyresö och i grannkommunerna innebär, förutom fler bussresenärer, fler bilar på vägarna. Kommunen har varken järnvägs-, pendeltågs- eller tunnelbaneförbindelser. Pendlare som reser med kollektivtrafik till Stockholm reser med buss, främst via Gullmarsplan och vid högtrafik till

Klarabergsviadukten. Vid Gullmarsplan sker bygge av ny plattform för tunnelbanan under 8 år vilket kan komma att påverka busstrafiken. De viktigaste knutpunkterna för busstrafik inom Tyresö kommun är Tyresö centrum och Trollbäckens centrum. Bussar går också till Haninge och Nacka.

Genomfart/infartsvägar

Väg 260 (Gudöbroleden) är en primär länsväg som skär genom Trollbäcken och utgör en viktig förbindelse mellan Haninge, Tyresö och Stockholm. Leden är hårt trafikerad vissa tider på dygnet varför köbildning uppstår.

Väg 229 är en primär länsväg med motorvägsstandard. Väg 229 övergår vid avfarten till Bollmora i Tyresövägen. Tyresövägen är enda tillfart till Tyresö Strand och Östra Tyresö. Den är hårt trafikerad vissa tider på dygnet varför köbildning uppstår. Stora satsningar görs därför för att förbättra framkomligheten för såväl privatbilism och kollektivtrafik, som gång- och cykeltrafik.

Huvudvägar

Kommunen har följande huvudvägar

- Bollmoravägen som förbinder Östra Tyresö och Trollbäcken via centrala Tyresö
- Tyresövägen (Tyresö kommun/Trafikverket) som försörjer hela östra Tyresö
- Skrubba Malmväg ligger i Stockholm. Men den förbinder 229 med Trollbäcken.

Förutom dessa finns ytterligare ett 30-tal huvudvägar som förbinder bebyggda områden med andra.

Två nya infarter från Tyresövägen till Tyresö centrum och Skrubba Malmväg har avlastat Bollmoravägen med genomfartstrafik.

Tyresö är en av Sveriges trafiksäkraste kommuner och att skapa trygga skolvägar är prioriterat.

Näringsliv

Entreprenörsandan är stark i Tyresö. Här finns över 1 300 småföretag och nära 12 000 arbetstillfällen.

Det storstadsnära läget gynnar både arbetsgivare och arbetstagare – arbetsmarknaden är mångfacetterad och rekryteringsläget gott. I Tyresö finns många möjligheter för företagare att träffas och utbyta erfarenheter och affärskontakter.

Tyresö kommun prövar kontinuerligt om kommunens verksamheter ska drivas i egen regi eller privat. Detta för att uppnå bästa möjliga kostnadseffektivitet, valfrihet och kvalitet.

Polis

Polisregion Stockholm är indelad i fyra polisområden med lokalpolisområden. Tyresö tillhör lokalpolisområde Nacka tillsammans med Värmdö och Nacka kommuner. Lokalpolisområdets kontor är placerat i Nacka.

Södertörns brandförsvarsförbund

Tyresö kommun ingår i Södertörns brandförsvarsförbund, som är ett kommunalförbund inom räddningstjänsten, och som, förutom Tyresö, omfattar Botkyrka, Ekerö, Haninge, Huddinge, Nacka, Nykvarn, Nynäshamn, Södertälje och Salems kommuner.

Tyresö har en heltidsstation med ambulans lokaliserad centralt.

Brandförsvarsförbundet gör det möjligt att samordna resurser under en gemensam ledning för att öka effektivitet, kvalitet, säkerhet och slagkraft.

4 Arbetsprocess och metod

Analysarbetet har genomförts i olika mötesforum vid flera tillfällen under åren.

Medverkande har varit representanter från kommunens förvaltningar och Södertörns brandförsvarsförbund.

Arbetet har skett under ledning av säkerhetschef och förvaltningarnas säkerhetssamordnare. Diskussionerna har utgått från bestämda scenarios där risker, konsekvenser, hanteringsförmåga, beroende och lämpliga förebyggande åtgärder diskuteras.

För varje genomförd analys bedöms behovet om den ska vara sekretessbelagd eller offentlig. Av 18 kap § 13 i offentlighets- och sekretesslagen (SFS 2009:400) framgår följande om risk- och sårbarhetsanalyser:

- Sekretess gäller för uppgift som hänför sig till en myndighets verksamhet som består i risk- och sårbarhetsanalyser avseende framtida krissituationer, planering och förberedelser inför sådana situationer eller hantering av sådana situationer, om det kan antas att det allmännas möjlighet att förebygga och hantera framtida kriser motverkas om uppgiften röjs.

Uppföljning av kommunens risk- och sårbarhet görs kontinuerligt och **detaljerad förmågebedömning i det löpande arbetet hanteras som sekretess enligt ovan.**

5 Samhällsviktig verksamhet

Vissa samhällstjänster är helt avgörande för vårt sätt att leva. Om inte dessa fungerar som det är tänkt, finns risk för liv och hälsa för medborgaren och risk att samhällets grundläggande värden störs. Att dessa verksamheter är robusta mot störningar är speciellt viktigt.

Erfarenheter från senaste års kriser visar att samhällsviktiga verksamheter är beroende av varandra. En oönskad händelse i en verksamhet kan påverka en annan verksamhet och kan innebära att alla samhällsviktiga verksamheter blir än mer sårbara.

Kritiska beroenden uppstår när en samhällsviktig verksamhet kräver att en annan verksamhet fungerar och det saknas alternativ. Att analysera de samhällsviktiga verksamheterna skall prioriteras.

Med samhällsviktig verksamhet ur ett krisberedskapsperspektiv avses en verksamhet som uppfyller båda eller det ena av följande villkor:

- Ett bortfall av eller en svår störning i verksamheten kan ensamt eller tillsammans med motsvarande händelser i andra verksamheter på kort tid leda till att en allvarlig kris inträffar i samhället.
- Verksamheten är nödvändig eller mycket väsentlig för att en redan inträffad allvarlig kris i samhället skall kunna hanteras så att skadeverkningarna blir så små som möjligt.

Vardagslivet vid en kris kommer inte att fortlöpa normalt och väldigt många saker som vi tar för givna kommer inte att fungera. Vattenleveransen upphör då pumpar slutar fungera och vattentornets reservvolym blivit utnyttjad, elektronisk betalning fungerar inte, färskvaror i butiken tar slut då transporter inte fungerar, osv. Den tekniska försörjningen kan störas på många olika sätt genom naturens inverkan (långvariga snöoväder), tekniska fel (olyckor) eller människors åtgärder (avsiktliga eller oavsiktliga).

Ett elavbrott under snöoväder och kyla innebär dessutom ökade svårigheter, främst vad gäller framkomlighet och kommuninnevånarnas möjlighet att klara sig på egen hand.

Var den enskildes ansvar börjar och slutar och vad som är det offentliga ansvar finns inte reglerat så att det i alla lägen går att veta exakt hur ansvarsfördelningen ser ut. Det är beroende av händelse och framför allt av hur medborgarens egen förmåga ser ut.

Inom kommunen har nedanstående samhällsviktiga verksamheter identifierats

Liv och hälsa

I kommunen finns fyra stycken äldreboenden, seniorbostäder och trygghetsboende, flera boenden med särskild service inom LSS och SoL samt korttidsvistelse. På Björkbackens vård- och omsorgsboende finns restaurang Utsikten inrymd. Restaurangen tillagar mat till boendet och matportioner till den kommunala hemtjänstens brukare.

Förskolans verksamhet bedöms vara samhällsviktig på grund av att föräldrar med samhällsviktiga funktioner bör beredas barnomsorg. I kommunen finns cirka 40 förskolor där hälften är i enskild regi.

Samhällets funktionalitet

Krisledning

Kommunens krisledning som består av krisledningsgrupp och krisledningsnämnd disponerar reservkraftsförsörjda lokaler, tekniska system såsom analog telefoni, Rakel och eget kommunikationsradionät.

Krisledningen bedöms kunna verka dygnet runt under en veckas tid. Kommunen har en uppdaterad krisledningsplan och kommunikationsplan.

Vatten/avlopp

Ungefär 41 500 av Tyresös 48 000 invånare bor i hus som är anslutna till kommunala vatten- och avloppsnätet. Dricksvattnet i Tyresö kommer från Mälaren via Stockholm, lagras i vattentornet och distribueras i ledningsnätet till abonnenter inom va-området. Sju tryckstegringsstationer säkerställer att även högt belägna fastigheter får vatten.

Brandposter är i första hand avsedda för räddningstjänsten, spolposter används framför allt för ledningsunderhållet, båda typerna kan också utnyttjas som tappställen.

Avloppsvattnet från kommunen pumpas till Stockholm Vatten AB's reningsverk Henriksdal där det tas om hand och renas innan det släpps ut i Saltsjön. Tyresös två större avloppspumpstationer är eller kommer att bli utrustade med fast reservkraft. Vid el-kraftbehov så finns mobila reservaggregat tillgängliga som med kort varsel kan tas i drift vid övriga avloppspumpstationer. Vattenförsörjningen är säkrad för el-bortfall genom att en permanent reservkraftanläggning finns installerad vid den tryckstegringsstation strax utanför kommungränsen som försörjer Tyresö.

Bostadsområden som ligger utanför VA-verksamhetsområdet har enskilda Va-anläggningar. Dricksvatten tas då ur grävda eller borrhälsbrunnar och avloppet leds i de flesta fall till infiltrationsanläggningar och/eller WC-tankar. En fortsatt

utvidgning av VA-verksamhetsområdet pågår i samband med detaljplanläggning av inre Brevik och Raksta -Solberga -Bergholm. Det finns ingen stor dricksvattentäkt med vattenskyddsområde inom kommunen. Ällmora träsk på Brevikshalvön har hög kvalitet på vattnet och skulle kunna fungera som en sådan en kortare tid. För att öka skyddet för sjön planerar kommunen ett vattenskyddsområde från tillrinningsområdena och att återinföra strandskyddet längs delar av stränderna. För att förstärka VA-försörjningen i området runt Gudö och Trollbäcken har ett samarbete diskuterats med Haninge kommun med tillhörande uppdimensionering av ledningsnäten.

Avfallshantering

Kommunens återvinningscentral i Petterboda industriområde har som huvuduppgift är att motta och mellanlagra hushållens grovavfall, farligt avfall samt el- och elektroniskt avfall. Anläggningen drivs på entreprenad genom Suez Recycling, avtalsperiod 2017-2023. I stort sett daglig borttransport sker av hushålls- och grovavfallet (ca 9 000 resp. 10 000 ton/år) sker ut ur kommunen på väg 229. Matavfall (ca 1 000 ton/år) transporteras också ut samma väg.

Återvinningscentralen är även uppställningsplats för de fyra fordon som hämtar allt hushålls- och matavfall i kommunen. Fordonen är beroende av fordonsgas eller diesel samt internetuppkoppling för att kunna ta emot och skicka körlistor så att kommunens kunder debiteras för rätt antal tömningar på dagar som framkommer av körlistorna. Avfallet borttransporteras ut ur kommunen alla vardagar. Hushållsavfallet uppgår till ca 9 000 ton årligen och körs till Stockholm Exergis kraftvärmeverk i Högdalens industriområde. Matavfallet uppgår till ca 900 ton per år och körs till Scandinavian biogas anläggning vid Gladö kvarn i Huddinge.

Slam från enskilda avloppsanläggningar hämtas enligt fastställt schema minst en gång per år, eller genom budning vid behov. Vid Trinntorps båtbygga samt i Vissvassfjärden och vid Notholmens gästhamn erbjuds fritidsbåtar möjlighet till slamsugning. Slammet transporteras till och töms i Bollmora pumpstation för överpumpning till Henriksdalsverket. Under år 2018 transporterades cirka 12 000 m³ slam till Bollmora pumpstation. Insamling och transport av slammet drivs på entreprenad genom Suez Recycling AB, avtalsperiod 2017-2023. Tyresö trafikeras av två insamlingsfordon vilka är beroende av diesel/biodiesel samt internetuppkoppling för att kunna ta emot och skicka körlistor så att kommunens kunder debiteras för rätt antal tömningar på dagar som framkommer av körlistorna.

Elförsörjning

Då kommunen inte har något eget energiverk, distribueras elen av Vattenfall Eldistribution AB. Inom Tyresö kommun finns två 70 kV-ledningar som tillhör Vattenfall och som ingår i det regionala ledningsnätet mellan stamnätstationerna

Solberga i Älvsjö och Nacka. Stamnätet för energiförsörjning är av riksintresse enligt länsstyrelsens bedömning. Stationerna i Bollmora och Hanviken transformerar ner elen från 70 kV, och nätstationerna runt om i kommunen omvandlar till 400 och 230 volt för hushåll och företag.

Fjärrvärme

I Tyresö levereras fjärrvärme av Vattenfall Drevviken Värme AB.

I Tyresö finns ett väl utbyggt fjärrvärmenät till flerbostadshusen i Bollmora, till vilket i princip alla fastigheter är anslutna. Det finns även en ledning till Tyresö Strand men där är andelen anslutna fastigheter fortfarande liten.

Respektive fjärrvärmeförsörd byggnads cirkulationspump har som regel inte reservkraft och inkoppling av mobila reservkraftaggregat åligger fastighetsbolagen och är således icke ett kommunaltekniskt ansvar.

En ny överföringsledning för fjärrvärme mellan värmeverket i Jordbro och verket vid Granängsvägen i Bollmora har grävts ner. Den nya ledningen öppnar möjligheten att ansluta fler bostäder och verksamheter i framför allt Trollbäcken och Tyresö Strand. Vattenfall samarbetar med kommunen för att fler bostadsområden ska ansluta sig till fjärrvärmenätet.

Livsmedelsförsörjning

Enligt Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) rekommendationer ska hushåll ha en egen beredskap för att klara egen försörjning och omsorg under en vecka utan stöd från det offentliga. Kommunen har en organisation kallad Måltidsservice som ser till att äldre, ungdomar, elever och barn får måltider serverad i äldreomsorg, skolor, förskolor och gymnasiet på ett miljömässigt och hållbart bästa sätt. Dagligen serveras i genomsnitt ca 9.000 portioner till barn, elever, äldreomsorg och pedagoger på 38 anslutna enheter.

Transport av människor och gods

Inom transport av människor och gods är det främst kollektivtrafik samt trafiksäkerhet såsom väg- och trafikanordningar samt trafikplanering som utgör samhällsviktig verksamhet. Miljö- och trafikavdelningen ansvarar bland annat för skötsel och underhåll av gator, gång- och cykelvägar och dess belysning. Arbetet planeras så att framkomlighet, trygghet och säkerhet garanteras så långt det är möjligt. Verksamheten är särskilt viktig vintertid då snöröjning måste fungera för att möjliggöra framkomlighet och viktiga transporter.

Tele/IT-kommunikation

Kommunens IT-avdelning ansvarar för drift och tekniskt stöd för kommunens gemensamma nätverk (data och tele), servrar och centrala verksamhetssystem såsom e-post, brandvägg, katalogtjänst och Internetuppkoppling.

Drivmedelsförsörjning

Inom kommunen finns sex drivmedelsstationer varav tre är bemannade.

CircleK på Björkbacksvägen har dygnetruntöppet och är utrustad med omkopplare för anslutning av reservkraft. Elverk finns som tillhandahålls av tekniska kontoret, och kan driva någon av pumpanordningarna till att fylla bränsle till interna beredskapsfordon.

6 Identifierade och analyserade risker, sårbarheter samt kritiska beroenden

Förorenat/smittat vatten samt avbrott av vattenförsörjning

Vattenförsörjningen (leverans och kvalitet) är en av flera viktiga samhällsfunktioner som måste upprätthållas även i en krissituation. Förorenat eller smittat vatten kan bero på exempelvis läckage i en vattenledning, tekniskt fel eller sabotage. Detta kan i värsta fall resultera i att invånare insjuknar. Det drabbar troligen barn, äldre och sjuka värst. Övriga avbrott/störningar av vattenförsörjningen kan bero på olyckor eller sabotage i vattenverk men även vid elavbrott.

Exempel på abonnenter med särskilda behov är äldreboenden och andra vårdinrättningar, förskolor och skolor. Då ingen reservvattenförsörjning från alternativa vattentäkter finns kan konsekvenserna bli allvarliga vid smitta eller förorenat vatten eller helt avsaknad av vatten.

Avbrott i elförsörjning

Ett avbrott i elförsörjningen kan uppstå på grund av olyckor/sabotage och naturrelaterade händelser och drabbar hela samhället samt ger störningar i flera samhällsviktiga verksamheter. Transportsystem som bussar fungerar inte efter ett dygn. En extrem vädersituation under sträng kyla får stora konsekvenser för samhället bland annat på grund av långvariga el- och teleavbrott.

Vårdanläggningar och va-anläggningar utan stationära reservelverk, eller reservelverk i otillräcklig omfattning kan innebära mycket allvarliga konsekvenser.

Vid brist på värme vintertid till följd av elavbrott blir konsekvenserna särskilt påtagliga för vård- och omsorgsverksamhet och för andra utsatta grupper. De stora tillagningsköken i kommunen måste fungera för att kunna leverera mat till prioriterade grupper. Kommunen äger både fasta och mobila reservelverk som vid ett långvarigt elavbrott disponeras till samhällsviktig verksamhet.

De flesta fastigheter har avloppsförsörjning med självfall, så det bör inte bli så stora problem för den enskilde. Bräddning av avloppsvatten till recipient kommer att ske i pumpstationer och avloppsreningsverk, vilket innebär att orenat avloppsvatten kommer att släppas ut i sjöar och vattendrag i stor omfattning. Fyra värmestugor med reservelverk finns i kommunen för att kunna tillfälligt omhänderta utsatta kommuninnevånare. En samlingslokal för information och övrigt omhändertagande behövs i den centrala delen för att kunna möta upp

kommuninnevånare. Den stora svårigheten blir att få tillgång till säker information och att få ut information till allmänheten, på grund av elavbrott och att telefonnätet är drabbad. I bästa fall kan mobilnätet användas. IT-system (styrssystem) som lås/larm och passersystem fungerar ej.

Kommunens datahallar har reservkraft via dieselaggregat men vid störning på det (haveri eller avsaknad av drivmedel) så kommer verksamhetssystem och IP-telefoni inte att fungera.

Pandemi/stort personalbortfall

Verksamheter inom kommunens geografiska område som är särskilt känsliga och som måste fungera är äldreboenden och andra vårdinrättningar, driftförsörjning, kommunal krisledning, förskola/skola och räddningstjänsten. Pandemisk influensa kommer att innebära frånvaro av personal och viss dödlighet bland redan svaga. Stor frånvaro kommer att innebära svårighet att bedriva samhällsviktig verksamhet.

Stora bränder

Publika anläggningar i Tyresös kommun som särskilt bör beaktas är Tyresö centrum med ett stort antal butiker, badanläggning, biograf, bibliotek och idrottshallar.

På gymnasiet, grundskolor och förskolor är bränder och skadegörelse ett återkommande problem i större eller mindre omfattning.

På äldreboenden och särskilda boenden innebär en brand svårigheter med en snabb och säker utrymning. Stor brand kan även få mycket allvarliga konsekvenser vad gäller människoliv och i svårigheter att hitta alternativa lokaler för verksamheten.

De senaste åren har vi haft omfattande skogsbränder i Sverige. De vanligaste orsakerna till skogsbränder är mänskliga aktiviteter som avverkning, lägereld och lek med eld. Även naturliga fenomen som blixtnedslag bidrar till skogsbränder. För att en skogsbrand ska utvecklas till en brand som inte är hanterbar krävs att den får möjlighet att växa till sig under längre tid. Med ökat antal människor på exempelvis Brevikshalvön ökar chanserna att en brand upptäcks i tid och att den då inte kommer att bli omfattande. Om en evakuering av boende/besökare på halvön skulle bli nödvändig görs det i första hand med egna bilar/båtar. Om detta inte fungerar kan evakuering hanteras av Södertörns brandförsvarsförbund och kommunen i samverkan med bland annat färjerederier och försvarsmakten.

Trafikolyckor

Trafikolyckor med mindre omfattning inträffar i stort sett dagligen, högst belastning är under rusningstid då underdimensionen av vägarna blir påtaglig. Antalet trafikolyckor med personskada uppgick år 2018 till 35 stycken vilket är lågt i jämförelse med övriga landet.

En stor olycka med många fordon eller buss inblandad och med många skadade och/eller döda ställer dock stora krav på räddningstjänsten och på kommunens förmåga att ge psykosocialt stöd.

Farligt godsolyckor, utsläpp av skadliga ämnen

Risken innefattar farligt gods på väg. Konsekvenserna skiljer sig beroende var olyckan sker och vilka kemikalier som är inblandade i olyckan. Sker olyckan inom tätbebyggt område blir konsekvenserna större eller om ett utsläpp riskerar en grundvattentäkt.

I Tyresö finns ett antal bensinstationer som hanterar stora mängder brandfarlig vara vilket gör vissa vägar till transportleder för farligt gods.

IT/Teleavbrott

Ett avbrott i datasystemen kan bero både på elavbrott, virus eller dataintrång. Förutom de stora problem som uppstår när datatrafiken ligger nere faller även kommunens IP-telefoni bort. Detta medför också i sin tur att en del larmsystem och brandlarm inte fungerar.

Ett datahaveri som drabbar de finansiella systemen ger konsekvenser för kommuninvånarna när elektroniska betalsystem, betalkort och automater för kontantuttag inte fungerar. Det finns inga krav från lagstiftaren på att exempelvis banker ska hålla en viss lägsta driftsäkerhet för betaltjänster.

Brist på viktig information för att bedriva säker omvårdnad vid boendeenheter inom äldre- och funktionsnedsättningsområdet drabbar enskilda.

Fjärrvärmeavbrott

Vattnet i ledningarna har en temperatur mellan 65-115°C när det pumpas upp och mellan 25-50°C när det återinjekteras. Ett avbrott i distributionen skulle, om temperaturen utomhus är låg, innebära att inomhustemperaturen snabbt sjunker. Blir avbrottet långvarigt finns även risk att vattnet i ledningssystem fryser.

Störningar eller avbrott i fjärrvärmeförsörjningen kan bero på olycka eller sabotage i värmeverk. Vid elavbrott avstannar fjärrvärmeförsörjningen i fastigheter som inte drivs av reservkraft.

Avbrott i livsmedelsförsörjningen

Enligt rekommendationer ska hushåll ha en egen beredskap för att klara egen försörjning och omsorg under en vecka utan stöd från det offentliga. Eftersom kommunens verksamheter idag inte har ett eget livsmedelslager utan får leverans varje vecka, blir det sårbart om exempelvis en leverans uteblir.

Social oro/hot och våld/krisstöd

Begreppet social oro innefattar bland annat organiserad brottslighet, anlagda bränder missbruk, ohälsa och sociala konflikter. Dessa frågor hanteras av

kommunen i samverkan med polisen och i samverkan med andra i Tyresös brottsförebyggande råd -BRÅ.

Inom flera kommunala verksamheter finns risk för våld och hot om våld. Antalet allvarliga incidenter har dock hittills varit få.

Oljeutsläpp

Fartygstrafiken och oljetransporterna över Östersjön har ökat och förväntas också fortsätta att öka kraftigt under den kommande tioårsperioden.

Olja och kemikalier i vatten är en heterogen grupp med en lång rad effekter på den miljö som de hamnar i. Möjligheten till återhämtning beror också på hur länge oljan eller andra skadliga kemikalier finns kvar i området. En förorening av innerskärgård och fastland kan inte uteslutas och saneringsarbetet kan bli utdraget med stort behov av frivilligresurser.

Inom kommunen finns öar som är klassade som prioriterade skyddsvärda områden och som ligger i farleder. Dessa områden finns angivna hos länsstyrelsen och Digital Miljöatlas och utgör stöd samt underlättar samordning och styrning av lokala och regionala myndigheters insatser i syfte att minimera miljöeffekter efter oljeutsläpp.

Publika arrangemang

I Tyresö kommun finns några årligen återkommande evenemang där riskbilden är något förhöjd.

Tyresöfestivalen, Medeltidsdagarna och midsommarfirandet i Tyresö slottspark är några av de evenemang där många personer deltar och det kommer besökare inresande från hela länet.

Omfattande snöoväder

Stora mängder snö kombinerat med kraftig blåst ställer till stora problem, något som drabbar Sverige så gott som varje vinter. Alla drabbas av snöoväder på olika sätt. Människor skadas i trafiken och råkar ut för halkolyckor. Människor kommer även försent till olika destinationer. Kylan påverkar även elnät som kan leda till att människor står utan värme och belysning. Stora mängder snö på vägarna i kombination med hård vind och nedfallna träd gör vägar svårframkomliga. All röjning kommer alltid inledningsvis att prioriteras till att underlätta framkomligheten för ambulanser och räddningstjänst. Väghållningen till samhällsviktiga verksamheter kommer att bli svår att upprätthålla liksom de dagliga mattransporterna. På VA-sidan finns risk för att kontrollen över anläggningarnas funktion minskar om inte personal kan ta sig fram till anläggningarna. Inom omsorgen kommer behov av personalförtätning uppstå liksom ett tillfälligt utökande av platser inom särskilt boende. Det kommer också att uppstå problem för hemtjänsten att komma fram till många av de brukare som bor utanför centrala delarna av Tyresö. Avfall kan eventuellt inte hämtas utan kommer att bli stående. Även allmänheten kommer att drabbas av brister i

framkomlighet om snöröjningen inte fungerar som normalt. Behov av trygghetspunkter kan uppstå om människor inte kan ta sig hem från arbete eller aktiviteter.

Konsekvenser av ett förändrat klimat

Klimatmodellerna visar bland annat att den pågående klimatförändringen kommer att leda till fler episoder av extremt väder och till fler värmeböljor. Enligt redan genomförda studier har varma dagar och värmeböljor också haft oväntat stor betydelse för hälsan i Sverige.

Extrem värmebölja

Om en längre värmebölja inträffar med höga temperaturer och s.k. tropiska nätter kommer sårbara grupper, exempelvis de som redan har en dålig hälsa eller lever i en svår situation, att drabbas särskilt hårt. Personalbehovet inom vård- & omsorg kommer att öka och behovet av utbildad personal blir stort särskilt under semestertider. Det kan även ha påverkan på kylanläggningar som betjänar kommunens datahallar med driftavbrott som följd.

Översvämningar/skyfall

Studier har visat att risken för stora översvämningar som gör att byggnader måste utrymmas är små, men det som däremot kan skada människor är föroreningsspridning till dricksvatten från enskilda vattenanläggningar. Behållare kan undermineras, och industrier som använder kemikalier i sina processer kan svämmas över. Erfarenheterna visar också att både privatpersoner och kommunala och ickekommunala verksamheter förlitar sig på räddningstjänstens förmåga att pumpa bort vatten. Om antalet larm överskrider räddningstjänstens förmåga blir prioriteringar nödvändiga. Insatstiderna förlängs också för alla blåljusorganisationer eftersom flera vägar kan vara oframkomliga. Riskerna för bakåtskrämmande vatten med källaröversvämningar som följd ökar, liksom bräddning av avloppsvatten med åtföljande hälsorisker.

Samhällskritiska transporter

Samhällskritiska transporter är sådana transporter som under en given situation – om de uteblir – innebär en påtaglig risk för oacceptabla samhällskonsekvenser. Exempel på dessa är transporter inom sjuk- och hemvård, räddningstjänst, polis, livsmedelsförsörjning, ordning och säkerhet, information och kommunikation inklusive ledning och kommunalteknisk verksamhet som exempelvis avfallstransporter.

Störningar på infrastrukturen som exempelvis svårigheter att ta sig fram på vägarna får konsekvenser för den som är i behov av sjukvård, hemtjänst eller akuta behov vid brand eller sjukdom.

Renhållning

Utebliven avfallshämtning kan leda till ökad smittspridning och kan också orsaka skador på den yttre miljön. Verksamheten är särskilt viktig under den varma årstiden.

Renhållningen bedöms ställas inför ökade krav med anledning av nedanstående händelser:

- Drivmedelsbrist (diesel samt fordonsgas).
- Trafikhinder – begränsad eller ingen framkomlighet för avfallfordonen.
- Pandemi – brist på chaufförer som kan hämta avfall.
- längre avbrott i vattenleveransen som nödvändiggör användning av latrinkärl inom VA-området

7 Viktiga resurser som kommunen disponerar för att hantera extraordinära händelser

- Snabb larmning och informationsspridning i uppstart via Krisapp och TiB.
- Rakel finns för kommunikation inom kommunen samt med övriga samverkanspartner.
- Klargjorda roller och arbetsuppgifter vid en oönskad händelse
- En försörjningsplan finns för att styra resurser utifrån olika behov.
- En organisation finns för att driva fyra reservkraftsförsörjda skolor som värmestugor åt utsatta kommuninnevånare.
- Ett begränsat antal mobila reservkraftverk finns för vatten- och avlopp med mera.
- Ledningsplatsen, plan 1 i kommunhuset är reservkraftsförsörjd. Två av fyra äldreboenden har reservkraft.
- Kommunens alternativa ledningsplats är reservkraftsförsörjd.
- Avtal med Frivillig resursgrupp för att utnyttja personal vid behov.
- Egen radiofrekvens finns med 80 radioapparater och tre master.
- Analoga telefoner finns att utnyttja vid avbrott på digitala telefonin.
- Disponibla resurser inom förvaltningarna är klagjorda. Detta består bland annat av olika arbetsfordon/redskap, båtar, 4-hjulsdrivna bilar, flerspråkig personal, personal med olika behörigheter på motorsåg.
- Förberedelser är gjorda på bensinstation för att koppla in mobilt reservkraft för att därigenom säkerställa drivmedel.
- Organisation för psykosocialt omhändertagande, POSOM, finns.
- Avtal med Tyresö Närradion finns för övertagande av radiosändning vid behov. Radiostation är reservkraftsförsörjd.
- Högtalarbil går att utnyttja för spridning av information.
- Flertalet storbildsskärmar för samordnad informationsdelning finns inom kommunen.

8 Samverkan

Samverkan Stockholmsregionen, där en rad aktörer deltar, har de senaste åren arbetat med att stärka samverkan och samordna regionens resurser för att förebygga och minimera oönskade effekter av kända eller plötsliga händelser, olyckor eller kriser. Med ett gemensamt förhållningssätt etableras en snabb och samordnad krisberedskap och informationshantering, användning av befintliga resurser effektiviseras och vi skapar ett proaktivt förhållningssätt. Detta gäller vid såväl förväntade stora händelser som vid plötsligt inträffade kriser. Här har arbetats fram regionala inriktningar för olika scenarier.

9 Sårbarhetsreduktion

Extraordinära händelser kan nästan aldrig förebyggas.

Det gäller därför i stället att försöka motverka händelsens fortsatta förlopp och lindra effekten av konsekvenserna, d.v.s. göra sårbarheten så liten som möjligt.

Det handlar främst om att

1. höja/bibehålla kompetensen
2. förbättra organisationen och
3. underhålla/förbättra det tekniska skyddet

Ekonomiska medel måste i och med det reserveras, främst vad gäller underhåll av tekniskt skydd.

Kommunen höjer/bibehåller kompetensen främst genom

- att information till anställda och allmänheten om samhällets sårbarhet, varning (VMA), hemberedskap och kommunens krisberedskap delges via hemsida och kampanjdagar.
- kontinuerlig utbildning/övning av förtroendevalda, anställda och frivilliga.
- tydliga rutiner för larmning och uppdaterade larmlistor.
- att Rakel för kommunens krisledning övas.
- uppdaterade planer för de verksamheter som är personalkrävande såsom extrapersonal, ändrade arbetstider och schemaläggning.
- säkerställd kommunikation inom de verksamheter som är av väsentlig betydelse för att uppdraget ska kunna fullföljas även om normala kommunikationsvägar är ur funktion.
- uppdaterade och reviderade krisplaner.
- säkerställt radiosamband vid utslagning av ordinarie teleförbindelser samt avtal med reservkraftsförsörjd Närradioförening
- rätt sammansatt grupp personer i POSOM

Kommunen förbättrar sin organisation främst genom

- rekrytera fler medlemmar till FRG -frivilliga resursgruppen.
- säkerställa en funktion för arbetet med informationssäkerhet
- att underlätta för verksamheterna att på ett enhetligt sätt ska göra sina risk- och sårbarhetsanalyser vilket ger egna kontinuitetsplaner och verksamhetsanpassade krisplaner.
- att säkerställa förskoleverksamhet för barn vars föräldrar arbetar med kritiska och strategiska verksamheter.
- bygga upp ett visst livsmedelsförråd för att klara försörjningen av samhällsviktig verksamhet vid allvarliga störningar.
- samverka med privata aktörer och planera för hur företag ska kunna bidra och leverera varor och tjänster vid allvarliga störningar.

Kommunen förbättrar det tekniska skyddet främst genom

- att fortsätta installera reservkraft för viktiga samhällsfunktioner.
- säkerställd service/underhåll och bränsle för reservkraft.
- installation av reservvattentankar i kommunens största äldreboende.
- planera för eget vattenreningsverk och utökning av vattentankar
- säkerställd drivmedelsförsörjning till samhällsviktig verksamhet vid elavbrott.
- att redan i detaljplaneprocessen se över det som ska beaktas för att minimera riskerna för t.ex. en skogsbrand.

10 Sammanfattning av risk- och sårbarhetsanalysen

Kommunen kan i stor utsträckning upprätthålla den samhällsviktiga verksamheten under en extraordinär händelse. Krisplaner och riktlinjer finns för kommunens övergripande krisledning och förvaltningar. Krisledningsorganisationen bestående av Krisledningsnämnd, krisledningsgrupp med stab har förtydligat rollerna i kommunens övergripande krisledning. Det finns även riktlinjer för information och samordning vid ett larm, externt och internt till kommunen.

Delar av risk- och sårbarhetsanalysen ska finnas med i kommunens Handlingsplan för trygghet och säkerhet 2019-2022.

11 Översyn

Översyn och eventuell revidering av risk- och sårbarhetsanalysen ska göras varje år eller vid organisationsförändring.

Ny risk- och sårbarhetsanalys ska genomföras vid varje ny mandatperiod.

Ansvarig är säkerhetschef i samråd med kommundirektör.